

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"א שבט תשפ"ב | דף היומי בבלי: מגילה לב | דף הכולל: חגיגה ו.
דף היומי בהלכה: מסימן תרפ"ו סעיף ג' עד סימן תרפ"ז סעיף ב'.
מוסר: דבר בעיתו - פרק י"א מ"וכעין זה" עד תחילת פרק י"ב.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער עבודת האלוקים פתיחה 'וכאשר נעמוד' עד סוף פרק ב'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"שני נערים רכובים על סוסים אימתניים התקרבו לעברי" | החתן והשווער נפגשו באופן בלתי צפוי על שפת הנהר | הנצי"ב מוואלוז'ין עיין במרשם ו...קרע אותו לגזרים | 2315

על דא ועל הא

הנער מתקרב אליי עם הסוס, ואני מתחיל לחשוש...
רק כשהוא במרחק נגיעה ממני הוא פונה אלי
ושואל שאלה מפתיעה, שממיסה לי את הלב...

הנקודה היהודית | אברהם ישראל פרידמן, מגזין 'במה'

בביהמ"ד 'ברדיטשוב' בעיר העתיקה שנוסד לזכר סנגורן של ישראל). ראיתי את הנר הקטן הזה, מאיר גם יהודים שנמצאים במקום גשמית אבל מצבם הרוחני עונה - לכאורה - על הגדרת: "למטה מעשרה טפחים". אנשים שנראים זולים, אבל הם יקרים... ואז נזכרתי בעוד סיפור על הנקודה היהודית החמימה שפגשתי בערב היום הקדוש בשכונה אחרת בעיר הקודש. שני שכנים התגוששו זה עם זה - מילולית. זה טען בכה וזה טען בכה. היהודים, לא 'משלנו', הזמינו משטרה שתנסה להעמיד הסדר על תילו. היא הגיעה. ואז אני שומע את השוטר - יהודי חובש "כיפת השמים" - אומר לאחד מהם: "כיפור היום בערב, כיפור היום. זה הזמן לריב?? תתפייסו! תסלחו!" והלב שלי - נמס. קיבלתי שיעור מוחשי באשר לנקודה היהודית - נקודת החלק אלוק-ה ממעל - שמסתרת בכל יהודי, גם כזה שנראה רחוק כמטחווי קשת.

במה' bama.org.il

זה היה באחד מערבי חנוכה. אני מוצא עצמי צועד ברחוב ויצמן הסמוך לביתי, מרכז העיר של צפת. עורק תחבורה מרכזי סואן ותוסס. ואז, במורד הרחוב לא-הרחק מסופר 'הכי-זול', אני פוגש שני נערים בעלי "תספורות בלתי-גמורות", כפי שאני קורא לזה שוב ושוב בספרי החינוכי 'ד'רפ'ו', רכובים על שני סוסים אימתניים. הם מתקרבים לעברי, ואני מתחיל לחשוש: מה בדיוק הם זוממים עכשיו. סיטואציה לא-בדיוק נעימה. רק במרחק נגיעה, פונה אליי אחד הנערים ממרומי הסוס ושואל אותי: "תגיד, אח שלי, מותר לכבות את הנרות של אבא שלי בבית, כדי להדליק נרות חנוכה?". אני לא מכיר אותו, את הנער הזה, אבל זרקתי לו כמה מילות עידוד מחממות בחסות צינה גלילית-לילית, ואז הצעתי את אשר הצעתי מבחינה פרקטית. לאחר מכן, כשהררתי בזה בדרכי הביתה, אני מוצא את עצמי חסיד ברדיטשוב נרגש (ולא, לא רק בגלל שמדי יום אני פוגש

מובא מצדיקים, הרהורי תשובה בזמן סעודות השבת בשבתות השובבי"ם, גבוהים יותר מהרהורי תשובה בשעת התפילה

עיקר תיקון השובבי"ם - בשבת

לתקנו ע"י "לאכול ולשתות בהלולים", והיינו בסעודת שבתות הללו.

ביסוד ושורש העבודה (שער העליון פ"ה) הובא בשם הזה"ק, שמי שעושה קידוש בחדוה וברעותא דליבא מכפרין לו על כל חובותיו. וההסבר הוא, שהרי ידוע שבשעת קידוש צריך להרהר בתשובה כדי שלא נחשב לעדים פסולים, ולכן מתכפרים העוונות. (מתוך שיחת הגה"צ רבי שמואל אהרן לידר זצ"ל; הרב יעקב היילר 'המבשר תורני')

מובא בספה"ק שעיקר תיקון שובבי"ם הוא בשבת. ע"כ צריך מאוד להיזהר להתנהג כראוי בקדושה בשבתות אלו, אשר הוא תיקון גדול לחטאים.

וכן מובא מצדיקים, שהרהורי תשובה בזמן סעודות השבת בשבתות אלו, גבוהים יותר מהרהורי תשובה בשעת התפילה. צדיקים אף פירשו מה שאומרים בזמירות שבת "מעבור דרך וגבולים", היינו, שאם עבר האדם על דרך התורה חלילה, אז יוכל

פרשת השבוע

לאחר שהרופא יצא, ביקש הנצי"ב מוולאז'ין לראות את המרשם שנכתב עבורו. הוא עיין בו, ואז קרע אותו לגזרים. לתמיהתם ואכזבתם של בני הבית, סיפר להם הנצי"ב מעשה שאירע בילדותו

הישיש בן ה-90 שגם ביום האחרון לחייו זכה לכרוע בתפילתו כאדם צעיר ובריא - "עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה"

כי אני ה' רופאך

מעשה שהיה אצל הנצי"ב - רבי נפתלי צבי יהודה ברלין, ראש ישיבת וולוז'ין. ארע והוא לא חש בטוב, ובני הבית הבחינו בזה וביקשו לקרוא לרופא. בתחילה סירב הנצי"ב לכך, אולם מכיוון שעברו ימים ספורים ומצבו לא השתפר, ובני הבית התחננו שרופא יראה אותו, הוא הסכים לכך.

הרופא הגיע, בדק וכתב מרשם לתרופה. הנצי"ב ביקש שייתנו לו לראות את המרשם, קרא בו, ולעיני בני הבית קרע אותו לגזרים. בני הבית נדהמו והביעו את תמיהתם ואכזבתם. הרי כבר הזמינו רופא וכבר שילמו לו, אז למה לא לקחת את הטיפול שהוא קבע? ענה להם הנצי"ב - ביקשתי לראות את המרשם כדי לדעת מהו האיבר החולה, כדי שאדייק יותר בקריאת שמע ואכוון לרפא את האיבר הזה. הרי בטור (או"ח סא) כותב הבית יוסף בשם מדרש הנעלם (זוהר רות צה): אמר רבי נהוראי אמר רבי נחמיה בקריאת שמע יש רמ"ח תיבות כמנין איבריו של אדם, והקורא קריאת שמע כתקונה, כל אבר ואבר נוטל תיבה אחת ומתרפא בו. ועוד כתוב שם: כל האומר קריאת שמע כדרישת חז"ל בידוע שאינו ניזוק כל אותו היום.

הנצי"ב הוסיף וסיפר להם מעשה שהיה עד לו בילדותו. הוא

שמע אברך בן ארבעים ניגש לרב בית הכנסת ומתלונן בפניו שהוא סובל ממיחושים חמורים בגב ובצדי הגוף. "הבה נדבר שוב אחרי מעריב" - ענה הרב - "ואכוון לבקש עצה בשבילך, במילים 'ותקננו בעצה טובה מלפניך'".

כאשר נעמדו הציבור לתפילת שמונה עשרה, השתהה הרב מעט, התבונן כיצד בן שיחו כורע בברכת אבות, וראה שהוא מתכופף קלות במנודת ראש כאומר שלום לרעהו. אחרי התפילה שאלו הרב: האם תמיד הנך כורע באופן כזה? ענה האברך: כן. כך הורגלתי עוד מילדות.

פתח הרב גמרא במסכת ברכות דף כח עמוד ב', ולמד עם האברך: "אמר רבי תנחום אמר רבי יהושע בן לוי: המתפלל צריך שיכרע עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה". כורע כאחת ומתרומם בנחת ובהכנעה לכבוד המלך ב"ה, כדי שלא ייראה שהכריעה עליו כמשאוי וממהר לעשותה. בשולחן ערוך (או"ח סימן קי"ג) כתוב שהכול חייבים לקיים הלכה זו מלבד שניים, זקן או חולה, שלהם מותר להסתפק בהרכנת הראש.

האם אתה זקן? - שאל הרב את האברך.

חלילה וחס - נבהל האברך - אני רק בן ארבעים.

ענה הרב: אם אינך שייך לקבוצה הראשונה של האנשים

אכן חולה, אולם אם תקבל על עצמך מהיום לכרוע כראוי לפני ההלכה, תזכה שהשי"ת ירפא אותך רפואה שלמה בקרוב. האברך קיבל על עצמו לכרוע כהלכה, ואכן התרפא לגמרי מחוליו. לא רק זה, אלא שזכה להאריך ימים עד גיל 90, וביום האחרון לחייו, עוד זכה להתפלל ולכרוע כראוי כאדם צעיר ובריא. (גיליון 'השגחה פרטית')

שדי להם בכפיפת הראש, הנך משתייך לקבוצה השנייה, ואתה חולה. והמשיך: מכיוון שסיפרת לי שתמיד עשית כך, גם כשעדיין היית בריא, אסביר לך מה ארע כאן. ארבע פעמים בכל תפילה אתה נוהג לפי דין שמתאים לחולה. מהבר מצווה שלך כבר הגעת למאה חמישים אלף כריעות של חולה. וזה גרם שלבסוף נהיית

שבת שירה

מהו טעם המנהג לתת אוכל לפני הציפורים בשבת שירה? מה דעת הפוסקים בזה? כיצד נהגו הסטייפלער והחזון איש? והעצה של הגר"י זילברשטיין כיצד לצאת ידי כל השיטות

בפוסקים דנו בעניין זה, האם אכן מותר לתת אוכל לפני הציפורים בשבת. דעת המג"א (סי' שכד סק"ז) שמנהג זה אינו נכון, כיוון שאסור לתת אוכל לבעל חיים שאין מזונותיו עליך, וכן פסק בשו"ע הרב. ואילו ה'לבוש' התיר, וכתב שבימי החורף שאין מצוי לעופות מזון בשדה, נחשב שמזונותיהם עליך, וכיוון ששבת שירה היא בימי החורף, מותר לתת אוכל לפני הציפורים, ומנהג אבותינו תורה.

וכתב הגר"י זילברשטיין שליט"א שניתן לצאת ידי שתי השיטות, על ידי שיניח את הפירורים בצלחת לפני שבת, ויכסה את הצלחת בצלחת נוספת, ובשבת בבוקר יסיר את הצלחת העליונה לצורך הסעודה. ובספרו 'עלינו לשבח' הביא בשם גיסו מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, שסיפר כי אביו הסטייפלער זצ"ל היה מניח פירורים בשבת שירה, עד שהחזו"א הורה לו שלא ימשיך במנהג זה, ואכן הפסיק לעשות כן והיה מניח במוצאי שבת את הפירורים.

ומסיים הגר"י זילברשטיין: "ונראה שמוצאי שבת קודש עדיין שם 'שבת' עליה עד גמר מלוה מלכה, ויש חולקים בדבר". ויש לציין גם למה שכתב בשמירת שבת כהלכתה: "מותר לנער מפה מן הפירורים שעליה (במקום שיש בו עירוב) הגם שהציפורים תאכלנה אותם, שהרי עיקר הטעם שאסרו הוא משום טירחה יתירה, וטעם זה לא שייך כאן, כיוון שאינו טורח אלא לעצמו, לנקות המפה".

(ע"פ 'תפארת מרדכי' - שמות, הרב ישראל חיים דרוק)

ישנם כמה טעמים למנהג לתת חיטין לפני העופות בשבת שירה:

על המהר"ל מובא (בשם אדמו"ר הרי"צ מליובאוויטש), כי היה מורה למלמדי התינוקות ולהורי הילדים הקטנים לקבץ את הילדים בשבת שירה בחצר בית הכנסת, ולספר להם על קריעת ים סוף, כיצד שרו הציפורים וצפצפו בעת שעם ישראל שרו את שירת הים. ולזכר כך תיקן שהילדים יאכילו את הציפורים בגרגרי חיטה. בספר 'שער בת רבים' (הובא בטעמי המנהגים תקל"א אות צ"ח) מביא, שהטעם הוא מפני שדתן ואבירם פיזרו מן המן שבידיהם על פני המדבר בליל שבת כדי להכחיש את דברי משה רבנו ע"ה במאמרו "שבת לא יהיה בו", ואמרו אל העם: "צאו וראו שנמצא מן על פני השדה", ויצאו מן העם ללקוט ולא מצאו מפני שהציפורים היו אוכלים קודם שבאו העם. ולכן נותנים להם בשבת שירה מזונות בשכרן. דברים אלו מובאים גם בשם הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן.

בספר 'אור פני משה' לה'חתם סופר' (מובא ב'לוית חן' ובטעמי המנהגים תקל"א אות צ"ז) כתב, שזורקים מזונות לציפורים כדי להורות שאם ישראל, הנמשלים לציפור, יפנו עצמם מעסקיהם ויעסקו בתורה ובמצוות, ימציא להם השי"ת מזונות בלי עמל ויגיעה, כמו לציפורים שמוצאים מזונותיהם נזרקים למעלה על גגותיהם (ועל כך נאמר "למען יראו את הלחם" וגו', שזו הייתה מטרת צלוחית המן, וכאשר נגנזה, מקיימים כעין זה על ידי המנהג הנ"ל). וכדוגמת טעם זה כתב ב'אוצר דינים ומנהגים'.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האדמו"ר לבית מודז'יץ הינו חניך פוניבז', שמוסר בכל יום שיעורי תורה עמוקים בעיון, אינו אומר את אותו השיעור פעמיים, ועמל ויגע להכין שיעורים רבים גדושים בהבנה ובנקיאות. עמל תורתו ושקידתו אינו מפריע לו להלחין מנגינות חדשות חדשים לבקרים

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א על מקומה הגבוה של השירה

אז ישיר משה

לימוד תורה אינו רק חיוב הלכתי, לימוד התורה אינו רק צו אלוקי, שחייבים לעשותו בגלל ההכרח, בגלל החיוב שלא יעבור עלינו יום בלא תורה. תורה היא שירה! – "את השירה הזאת!" – שיר שרים לא מתוך כורח. שיר שרים גם לפני הקרב וגם לאחריו. שירה שרים כי אוהבים לשיר, כי ישנה הנאה ו"גישמאק" בשירה. את שירת בת המים התורה הקדושה הייתם צריכים לשיר מעצמכם, מתוככי הלבבות, מתוך שמחה ועונג צרוף. כשעייפם לא שרים? שרים!! כשעייפם לא לומדים תורה? לומדים!!...

בשונה מקריאת טקסטים, אפילו טקסטים קדושים. בשונה מלימוד ושינון, מחשבה וחזרה, הרי ששירה שייכת למקום שונה, מקום אחר. שיר מגיע ממחוזות אחרים במוח ובלב. שיר אינו מגדיר, אין לו גדרות וסייגים, שיר פורץ, עולה ומתרומם, בדרכים שונות, אחרות, מיוחדות וקסומות.

הרה"ג רבי אלחנן טל, מחשובי הלומדים והמעיינים בעיונה של תורה בעירנו, סיפר לי באלול אחד בהתפעמות, שהנה חלפו עברו כמעט שבועיים מהאלול, והאלול שלו אינו "אלול". רבי אלחנן הוא גם בעל תפילה נודע וטוב וממילא מי שהאלול שלו אינו "אלול", כיצד ייגש הוא לפני העמוד?! "שום דבר לא עזר לי. לא שיחות ולא ספרי מוסר, לא "קבלות" ולא רצונות. הלב נאטם משום מה" – סיפר לי ר' אלחנן ברגש – "עד שלפתע שמעתי שיר, ניגון מצוין של הימים הנוראים. שמעתי את הניגון, את השיר, פעם ועוד פעם, והנה נפתח לו לפתע הלב. הערלה שכיסתה אותו נעלמה, התנדפה, ובמקומה הגיעה לה רוח של טהרה, רוח של "אלול" אמיתי!..."

וכשהוא סיפר לי את סיפורו של השיר, מאד הזדהיתי עימו, חשבתי שכולנו מבינים במה המדובר. לשיר וניגון ישנם צרכים ומסילות משלהם, כאלו שפורצים, שמבקיעים, שעולים וסוחפים. היכל השיר והניגון קרוב לעולם התשובה.

לחני האדמו"רים

האדם הראשון ששר שירה לריבון העולם היה... האדם הראשון בעולם. ב"פרקי דרבי אליעזר" מובא שלאחר שהפציע השחר בשבת קודש, השחר הראשון שעלה לאחר החטא של אכילת עץ הדעת, התפעם אדם הראשון ושר את "מזמור שיר ליום השבת, טוב להודות לה". בן הדור ה-8 לאדם הראשון, יובל, היה

"אבי כל תופש כינור ועוגב", וכפירושו של ה"אבן עזרא", שכינור ועוגב הן "מיני כלי נגינות, והיא חכמה גדולה". המדרש מצביע על 10 שירות מפורסמות בהיסטוריה היהודית, הן "שירת אדם, שירת אברהם, שירת הים, שירת הבאר, שירת משה, שירת יהושע, שירת דבורה, שירת דוד, שירת שלמה של שיר השירים והשירה לעולם הבא".

"כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה" – מזהירה הגמרא במסכת מגילה, "עליו הכתוב אומר: וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים". וזאת מדוע? מסבירים בעלי התוספות שהלומדים "היו רגילים לשנות המשניות בזמרה, לפי שהיו שונים אותם בעל פה וכך היו נזכרים יותר".

ה"תפארת ישראל" במסכת ערכין מסביר מדוע התנאים הקדושים השמיטו מידי פעם קטעים מהמשניות ("חסורי מחסרא"). לדבריו, מכיון שהתנאים למדו את תורתם בעל פה, בניגון ובזמרה, כדי שלא לשכוח את תלמודם, נאלצו לפעמים למחוק קטעים משורות הלימוד, כדי להתאימה למנגינה...

השירה הקיפה, ומקיפה עדיין, את כל חיי היהודי. החל משירת הלויים, דרך "פרק שירה", שירת המלאכים ושירת שבת ומועד. אדונינו הגר"א מוילנא זי"ע אמר ש"חכמת המוזיקה שבחה הרבה, ורוב טעמי שירת הלויים וסודותיה, יסודות תיקוני הזוהר, אי אפשר בלעדיה". נשים לב גם לדברי ה"הושענות" הנאמרות בחג הסוכות: "הושע נא למען חיך מכרכר בשיר, המלמד תורה בכל כלי השיר". השירים נועדו להבנת התורה, כדברי הגר"א ז"ל, ולכן "המלמד תורה בכל כלי השיר".

מרן הגאון רבי ברוך בער זצ"ל, ה'ברכת שמואל', נודע בכח לחניו וזמרתו. כששאלוהו הכיצד מורו ורבו, מרן רבי חיים מברסק זצ"ל, לא הבין בשירה, חשב רבי ברוך בער זמן רב, בצער ובריכוז. ולבסוף נאנח ואמר: "ותחסרו מעט מאלוקים!!!"

החסידות החשיבה ביותר את השירה והזמרה. הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זצ"ל העיד שהמהרי"ל, אביהם של מנהגי אשכנז, זכה למדרגות עליונות מפני שעבר לפני התיבה כשליח ציבור בכוונת הלב ובמנגינות יפות ומיוחדות, שהעלו את תפילות הקהל לפני הקב"ה. רבי פנחס מקוריץ זצ"ל אמר שאילו הוא עצמו היה "בעל מנגן", היה מקבל על עצמו לנסוע מעיר לעיר ולעבור לפני התיבה בבתי כנסיות, לכבוד ה' יתברך. מרן החתם סופר אמר שמוכן הוא להעניק שלישי מתורתו למי שילמדו את עולם הנגינה.

שירת המלאכים

קשה לכתוב על דברים כה גבוהים. קשה, כמובן, גם להבין במה מדובר. אך מלאכי מעלה, שרפים ואופנים וחיות הקודש, משוררים שירה בקביעות בפני הקב"ה יתברך.

ישעיהו הנביא תיאר בהתפעמות ובפרוטרוט את עמידת המלאכים והתייצבותם לפני אמירת השירה שלהם. המלאכים מבקשים רשות זה מזה ומסדרים ביניהם שכולם יפצחו יחד בשירה מתואמת, מבלי שהאחד יקדים את חברו בשירתו, כפי שהסביר זאת רש"י. המלאכים שרים את שירת הקדושה, ואומרים "קדוש קדוש קדוש". שלושת הקדושות שבשירת המלאכים ניתקנו, כפי שמוסבר בספרי הנסתר, כנגד העולם העליון, שהוא עולם המלאכים והנשמות, כנגד העולם האמצעי ("העולם התיכון" - שהוא עולם הגלגלים והכוכבים) והעולם השפל, הוא עולמנו, בו חיים בני האדם, וכל זה בכדי לשורר ולומר שכל העולמות כולם משוררים להקב"ה.

הזוהר הקדוש כותב שישנם מלאכי מעלה הנקראים בשם "עלמות שיר". מלאכים אלו שרים בקביעות לפני הקב"ה ללא הפסקה.

שמיעת מוזיקה בקביעות

חזון נפוץ הוא בימינו, גם בקרב בני תורה ומדקדקים בהלכה, שמאזינים למוזיקה בלי הגבלה. הבה ונברר את הנושא בקצרה: הגמרא (גיטין ז, א) אומרת שלאחר חורבן בית המקדש נאסר לשורר בבתי המשתאות. הראשונים דנו האם האיסור הוא לשורר ולנגן דווקא בבתי משתה היין כדרך הגויים (תעניות ה, יד) כותב: "גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר, וכל משמיעי קול של שיר אסור לשמוח בהם ואסור לשמעם מפני החורבן, ואפילו שירה בפה על היין אסורה, שנאמר "בשיר לא ישתו יין", וכבר נהגו כל ישראל לומר דברי תשבחות או שיר של הודאות לא-ל וכיוצא בזה על היין". הטור מעתיק את דברי הרמב"ם בצורה בה נראה שאסור לשיר סתם כך, אפילו בפה ובלא כלי נגינה, ואף בלא סעודה ומשתה. רבים מהאחרונים והפוסקים פלפלו בדברי הרמב"ם אלו (וראו בספרי שלהי דקייטא סימן י' בארוכה בעניין).

השולחן ערוך מחמיר ביותר בעניין ופוסק, להלכה ולמעשה (בסימן תק"ס, ג), שעד שיבנה בית המקדש נאסר עלינו לנגן בכלי שיר ובכל מיני זמר ומשמיעי קול של שיר לשמח בהם, ואסור לשמעם - מפני החורבן. לדבריו, אסור לנגן בכלי נגינה ולשמוע את כלי הנגינה גם ללא משתאות יין, אך שירה בפה אסורה רק בשעת משתה היין. והב"ח כתב, כמובא במשנה ברורה, שלשורר בפה סתם כך אסור גם בלי שתיית יין צמודה, ורק לאלו שהשירים מסייעים להם לזרז את עבודתם, כמו מושכי הספינות, מותר להן לשיר. כך לכאורה, לפי ההלכה הפוסקה בשולחן ערוך, צריכים לנהוג בני עדות המזרח הפוסקים כמרחן השולחן ערוך.

ואולם לאשכנזים ישנו מעט היתר, היתרו של הרמ"א, שכתב: "ויש אומרים שדווקא מי שרגיל בהם, כמו המלכים שעומדים

בחסידות מודז'יץ משמש הניגון והשיר כמוטיב מרכזי בדרכה של החסידות. כל אדמור"י בית מודז'יץ הלחינו אלפי ניגונים, מורכבים וקלים, שמחים ועצובים, רציניים וקופצניים, הכל לפי הצורך והשעה. חסידי מודז'יץ, וכמובן כל שושלת האדמור"ים ובניהם, בקיאים היטב בתווים ובחכמת הנגינה והם מלחינים שירים כידי ה' הטובה עליהם. לחסידות מודז'יץ ישנו מכון להוצאת מנגינות האדמור"ים וחבר אברכים ומבינים במוזיקה יושבים, כותבים תווים, מקליטים ומשמרים את אלפי אלפי סלילי הטייפים העתיקים, הקסטות והתקליטים, עליהם נשמרו ניגוני בית מודז'יץ. על המלאכה מנצח הר' חנוך וינדרבוים, שלקח על עצמו, כמשימה אמיתית שיש בה ממש, לשמר את ניגוני החסידות הזאת.

האדמו"ר ממודז'יץ בעל ה"דברי ישראל" מפליג בספרו בשבח שבעת האוקטבות המרכיבות את התווים והוא מסביר שלא רק בחכמת הנגינה ישנם רק 7 קולות אוקטבה, אלא אין בעולם בכלל יותר מ- 7 סוגי קולות, "אלא שיש בהן אוקטבות חלוקות, גבוה מעל גבוה, אין מספר, והסימן לכל הם דברי חז"ל (פסחים קיב, א) "שבעה קולות שאמר דוד על המים"...

האדמו"ר הנוכחי לבית מודז'יץ הינו חניך אסכולת פוניבז'. הרבי מוסר בכל יום שיעורי תורה עמוקים בעיונה של תורה בהרבה בתי מדרשות, ליטאיים כחסידים כאחד. האדמו"ר, שכבר מזמן פרץ את גבולות חסידות מודז'יץ האוטנטיים והוא זוכה להערצה גדולה בשדרות נרחבות בציבור החרדי, אינו אומר את אותו השיעור פעמיים, ולכן הוא עמל ויגע להכין שיעורים רבים, גדושים בהבנה ובבקיאות. עמל תורתו ושקידתו אינו מפריע לו להלחין מנגינות חדשות, חדשים לבקרים, לתועלת מבקשי מנגינות החסידות המשוררת שהוא עומד בראשה.

כ"ק האדמו"ר מפרימשלאן שליט"א מלחין שירי קודש רבים. הלחן הידוע על "י-ה ריבון" הולחן ע"י כ"ק האדמו"ר מפיטסבורג שליט"א, שהלחין יצירות מופת רבות וחשובות. השיר "מאי שבת" הולחן ע"י כ"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א, שהלחין לחנים רבים. כ"ק מרחן ה"אמרי חיים" מויד'ניץ זצוק"ל הלחין מנגינות רבות ו"חיבר" מנגינות רבות לשירי קודש.

בחסידות סלונים ישנה הנחיה שנמסרה בשנים האחרונות מכ"ק אדמו"ר מסלונים שליט"א, שתיעשה השתדלות גדולה להלחין שירים חדשים על ידי מלחינים מתוככי החסידות. השירים הללו מושרים בהזדמנויות שונות ומגוונות, וכמובן אינם תופסים את מקומם המיוחד של ניגוני הקודש העתיקים שעברו מדורי דורות. אחד ממלחיני חצר סלונים המתגורר באלעד, הלחין את הלחן הנודע "כי הרבית טובות אלי", המושר בהשתוקקות בכל מקומות התורה. לחני חסידות נדבורנא מושרים בכל מקום בעולם היהודי, כמו לחני "ותן בנו", "זרעא חיא וקיימא" בלחן הנודע, "כה זכות אבות" ועוד.

- אומרים ש"היכל הנגינה קרוב להיכל התשובה", אך במודז'יץ אמרו שהיכל הנגינה - הוא הוא עצמו היכל התשובה...

-אם כן, מדוע ישנה תחושה שמותר לשיר ולשמוע מוזיקה בימינו אנו?

אכן, רבים מפוסקי זמנינו, כמו המהרש"ג, החלקת יעקב, מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל והגר"נ גשטטנר זצ"ל ועוד, לימדו זכות על כך שעקב חולשת הדורות והעצבים הרופפים, המאפיינים את דורנו החלש בדעת, ישנם כאלה שהמוזיקה והשירה מחזקים את נפשם, ובפרט אלו שהמוזיקה והשירה מוציאה אותם מידי עצבות ומרה שחורה. וכן מותר לשיר ולשורר שירי דבקות בה' יתברך, שירים המקרבים את האדם לבוראו. (וראו בארוכה בספרי 'שלהי דקייטא' סימן ז').

ואולם כל ההיתר הוא רק היתר של "לימוד זכות", אך בוודאי ובוודאי שראוי לתלמידי חכמים ויראי ה' להימנע משמיעת מוזיקה סתם - כך ולהסתפק רק בניגון הגמרא הקדוש, ניגוני המוסר וניגוני ה"זיצים" של ה"אסיפת מרעים" הרוחניות. אם רוצים לשמוע מוזיקה לכתחילה, ניתן לעשות זאת - בחול המועד ובימים טובים אחרים, או, כאמור, שלא בקביעות יומיומית. -- ושנזכה לשורר, בקרוב, שיר מפואר ומחודש, בבוא משיח צדקנו!!

ושוכבים בכלי שיר או בבית המשתה". לפי הרמ"א נאסר להאזין למוזיקה ולשיר סתם כך רק בקביעות וברגילות. וכמה הוא רגילות? הגר"ש וואזנר הורה בסוד (שפרסמתי אותו בסודי סודות בספרי "שלהי דקייטא"...) שאדם ששומע מוזיקה אחת ל- 3 ימים בלבד, זה אינו נחשב כ"רגיל", ולכן ניתן לשמוע מוזיקה, לאשכנזים, אחת ל- 3 ימים. מורי ורבי מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א כתב לי בזה, על שאלתי מהי הגדרת דברי הרמ"א, כך: "כל קביעות תמיד נקרא רגיל". לפי דברי מרן הגר"ח שליט"א, מותר לנו לשמוע מוזיקה, כל עוד לא קבעתי עצמו לשמוע מוזיקה בקביעות.

לדעת מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל אסור לשמוע קלטות ודיסקים שמוקלט עליהם מנגינות שהוקלטו מכלי זמר. וזאת ועוד, לדברי אסור לשמוע בקביעות גם שירה ווקאלית, שהוקלטה על קלטות ודיסקים, כדן "כלי זמר" (וראו בהרחבה בעניין בספרי "ויאמר שמואל").

זכורני שבישיבת קול תורה שאלו בחורים את ראש הישיבה, מרן רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, האם מותר להאזין למוזיקה בימי ספירת העומר. הגיב מרן זצ"ל בתמיהה ושאל: "וכי בימות החול הרגילים מותר לשמוע מוזיקה!?!".

פרשת השבוע

ירד רבי זוסמן מהספינה ופסע לאיטו בין קני הסוף לאורך הנהר, בתלותו עיניו לה' שינחהו במעגלי צדק. לפתע ראה נכחו יהודי זקן בעל צורה. הלה פנה אליו ושאלו: "מה מעשיכם כאן?"

השידוך שקם באורח פלאי בזכות אמונת צדיקים תמימה

ואין בידי פרוטה לפרוטה".

שאלו הכת"ס: "התחשוב שרק בפרעשבורג ניתן למצוא שידוך?!"
אמר רבי זוסמן: "רבי, אין לי כסף אף לא עבור הוצאות הנסיעה לעיר אחרת".
אמר לו הכת"ס: "איש [איך] האב אויך ניקס קיין געלט" [גם לי אין כסף]; והחל מפשפש בכיסו ובכליו, ולא מצא כי אם תשעים ושבעה גראשן, שהיו סכום זעום למדי. הגישם לרבי זוסמן ואמר לו: "הא לך כסף לנסיעה".

רבי זוסמן, שאמונת חכמים טבועה היתה בדמו, שם פעמיו לתחנת הרכבת, והתעניין לאן יוכל להגיע עם סכום כזה. כה איתנה אמונת חכמים תקועה בלבו של רבי זוסמן, עד שלא דאג כלל להותיר בידו כסף לחזרה, אלא האמין בה' וברבו עבדו, שבלי ספק ימצא שם שידוך, ויהיה לו כסף לשוב.
אמרו לו: "בסכום כזה לא תגיע רחוק, אלא עד מקום פלוני הסמוך לפרעשבורג".

חשב רבי זוסמן בלבו, הן בסביבות פרעשבורג גם כן מכירים

הרה"ג שמואל צבי גנץ שליט"א

"ויאמינו בד' ובמשה עבדו"

כותב הרה"ק ה"ייטב לב" מסיגעט זי"ע (פרשת חקת):
"מקובלני מפי קדשו של מורי זקני צלה"ה ומפי כמה צדיקים, דעיקר הישועה באה על ידי האמונה, שזה האיש מאמין בה' להיות נושע בזכות תפלתו של הצדיק, שהכל תלוי בזכות האמונה של המבקש להתפלל בעדו, כי אמונה לשון המשכה, שבכח האמונה ממשיך הדבר למעלה למטה".

פעם סיפר הגאון רבי משה אברהם סופר זצ"ל מטשארנא בנו של הגה"ק רבי אליעזר זוסמן סופר זצ"ל אב"ד פאקש, את סיפור שידוכו של אביו:

הגה"ק רבי זוסמן סופר זצ"ל למד תחילה בישיבתו של רבינו החת"ס הק' זי"ע, אך את עיקר שנות לימודו עשה בישיבתו הרמה של הגה"ק ה"כתב סופר" זצ"ל. בהגיע עתו דודים, קראו רבו הכת"ס ושאלו: "הנה אתה בחור מבוגר ובא בימים, ומדוע איפה לא תלך לחפש שידוך".

ענה רבי זוסמן: "רבי, יתום ועוני אני, ואיך אוכל לעשות שידוך

אמר לו אותו זקן: "אין זה מן הנימוס שתשיבני בשאלה, באשר אני הקדמתי לשאול, ועוד שאני גדול מכם במנין שנות חי". סיפר לו רבי זוסמן את השתלשלות הדברים מעת פקודת רבו ה"כתב סופר", והנה הוא כאן לראות איך יפול דבר מאתו יתברך. טפח לו הזקן על שכמו ואמר: "דו ביסט מיינע!" [אתם של]. אותו יהודי זקן, היה הגה"ק רבי יואל אונגר זצ"ל מח"ס "שו"ת ריב"א".

סיפר רבי יואל לרבי זוסמן: "אמש התגלה אלי מרן החתם סופר הק' זי"ע בחלום הלילה, ואמר לי שאסע לכפר הזה וכאן אמצא שידיך לבתי". ואכן, בכח אמונת החותן בקדושתו של רבינו ה"חתם סופר", ובכח אמונת החתן בקדושתו של ה"כתב סופר", נפגשו השנים בכפר נידח, ועל ידי זה נגמר השידוך בשעה טובה ומוצלחת לכבוד ולתפארת.

אותי ואת עניי, ולא יחפצו בי, על כן אלך ואפליג בספינות המשא, ועל ידיהן אוכל להגיע בסכום שיש לי רחוק יותר. וממחשבה למעשה, הלך לנהר "דונא" והתעניין: "עד היכן אוכל להפליג בסכום שברשותי?"

אמרו לו: "עד כפר פלוני". והנה בכפר ההוא לא התגורר אפילו יהודי אחד, אך רבי זוסמן אזור הבטחון, אין לו כי אם דברי רבו, ובאמונתו הפליג לאותו הכפר.

כשהגיעה הספינה לאותו הכפר, ירד מהספינה ופסע לאיטו בין קני הסוף לאורך הנהר, בתלותו עיניו לה' שינחהו במעגלי צדק, ויזמין לפניו עזרו בקודש. לפתע ראה נכחו יהודי זקן בעל צורה. היהודי פונה אליו בשאלה: "מה מעשיכם כאן?" רבי זוסמן - מחמת רוב התרגשותו - השיב גם הוא באותה שאלה: "ומה מעשיכם אתם כאן?"

יהלומים מגדולי ישראל

לאחר שליווה ה'שר שלום' זי"ע את האורח, שב לביתו ומצא שם את בנו מרן מהר"י ז"ל. פנה אליו ושאלו: האם אינך מתפלא מדוע ליוויתי את היהודי הזה בכבוד כה גדול, למרות שהוא איש פשוט מאוד?

איך ייתכן שפנסיונר עם-הארץ עונה אותה תשובה בדיוק כמו הרבי הקדוש מבעלזא?

כדיין באיזו קהילה גדולה. מוכרח אני אפוא לומר על זה גם כן את אותו תירוץ - שכאשר הבורא ית' אינו רוצה, אז לא, והשי"ת אכן אינו רוצה בכך.

אחר כך אמר עוד: ומדוע לא נהיה לפחות מגיד באיזו קהילה? אלא שגם זה אינו רצונו של השי"ת. נו, אבל על כל פנים יכול היה להיות מלמד באיזו קהילה ולא לחזר על הפתחים. רק התירוץ כנ"ל - השי"ת לא רצה גם זאת.

ובנו מרן רבי יהושע כשסיפר מעשה זה הוסיף, שתמיד היה לו קשה על אביו, שהיה מחזיק הרבה משפחות בפרנסה, וגם כמה 'יושבים' היו מאוכלי שולחנו, ואם כן, כיון שהכיר באותו איש את גודלו בתורה ובצדקות, למה הניח אותו לילך ולחזר על הפתחים, ולמה לא אמר שישב בבעלזא והוא יחזיקו? והוא נאלץ אפוא לומר גם על זה את התירוץ ששמע מאביו - כשהקב"ה לא רוצה, אז לא! וגם את זה לא רצה הקב"ה. עד כאן שמעתי מפי הזקן הנ"ל, ששמע לספר זאת מפי רבינו מרן רבי יהושע מבעלזא ז"ל. והנה עתה אספר מעשה שני, באדם המוני מאחד מזקני עמי הארצות שבפה, קהילתינו פישטיאן (להבנת הענין מוכרח אני לציין: פישטיאן הוא מקום רחצה ומעיינות מרפא, ובה מתקבצין ומתיישבים הזקנים שרוצים לישב במנוחה בשארית ימי הזיקנה ולפוש ולנוח מעבודת כל ימיהם, שקורין 'פענזיאניסטען' (פנסיונרים).

פעם אחת בא לביתי זקן 'פענזיאניסט' (פנסיונר) אחד שחי

סיפר הגה"צ רבי ישכר שלמה טייכטאל זצ"ל:

שמעתי מפי זקן אחד מחסידי בעלזא, מעשה שאירע בימי הגאון קדוש אלקי רבינו שר שלום מבעלזא זי"ע. שהיה איש אחד אצלו, לבוש בגדים פשוטים כאחד המחזר על הפתחים. ואחר שיצא ממנו ליווה אותו ה'שר שלום' החוצה, מה שלא היה דרכו לעשות כן כי אם לגדולי הדור המפורסמים כמובן. והיה האיש הנ"ל

וכששב הביתה מצא את בנו מרן רבי יהושע ז"ל שהיה עומד בחדר הראשון שמחוץ לחדרו, ושאלו: האם אינך מתפלא מדוע ליוויתי את האיש הזה, שהוא למראה עינים איש פשוט, מה שאין דרכי לעשות כן לאדם פשוט?

וענה לו בנו ז"ל, שבאמת היה זה מעשה פלא בעיניו, אבל לא היין לשואלו על זה. אבל עכשיו שאבא הקדוש מעורר אותי לשאלה זו, באמת חפץ אני מאוד לדעת את טעם הדבר.

השיבו אביו ז"ל: תדע בני, שהאיש הזה יודע ומכיר בעל פה כל התורה כולה, ש"ס בבלי וירושלמי ותוספתא, ספרא וספרי, וכל המדרשים, וכל ספרי הזוהר, וכל ספרי היראים, והיה ראוי להיות רב בכל קהילות היותר גדולות, כמו לעמבערג וקראקא וכדומה, ובמקום זאת הוא בעוה"ר מחזר על הפתחים. אלא מה? אז דער בורא כל העולמים ווילל ניכט, איז ניכט - אם הבורא כל עולמים אינו רוצה, אז לא.

אחר כך הוסיף ואמר: נו, אם לא רב, אבל לפחות היה מכהן

נעשה אחד מקדושי עולם ורבן של ישראל, והשני היה כל ימי מעוזבי התורה ומחללי שבתות וכדומה מן האיסורים שעבר כל ימי חייו, וגם כעת בימי זקנותו הוא עם הארץ פשוט. והוא קושיא גדולה מאד.

אבל התירוץ הוא פשוט. רבינו מבעלזא רכש לו השגה זו בהיותו קטן בן ג' שנים, ועפ"י השגה הזו הלך ונתגדל בתורה וקדושה, עד שנעשה מלאך ה' צבאות, ובכל עת ועת היה מכיר יותר את ההשגה הזו, עד שנתעצם בה, וכל מעשיו היו עפ"י השגה זו.

אבל להבדיל הזקן העם הארץ הנ"ל, בתחילת ימי נערותו לא האמין בזה ההשגה, וחשב שהוא בעצמו יועיל לו, וכוחו ועוצם ידו יעשה לו חיל, ואם אין אני לי מילי, על כן עזב את כל התורה כולה, בחשבו שיכול להועיל לעצמו אף בלי סיוע השי"ת, על כן עבד כבהמה כל ימי חיותו, מבלי הביט על תורה ומצות ועשה מה שעשה. והראה לו הקב"ה לימי זקנותו שאם ה' לא יבנה בית לשוא עמלו בוניו בו, ואז בא לידי השגה זו שאם ה' אינו רוצה, אז לא.

אבל כעת כבר מאוחר הדבר ואין הוא יכול לעשות מאומה ולתקן את אשר איבד, וגם כעת אין השגה זו אצלו רק מהשפה ולחוץ, ולא בהכרה פנימית, כי כבר נתגשמו כל חושיו בגלל אורח חייו כל השנים בלי תורה ומצותיו.

(מתוך ספרו 'משנה שכיר' (סוכות) בשינויי עריכה קלים. הובא בגיליון 'הוגי תורה')

ממעוות ה'פענזיאן' שמקבל בכל חודש וחודש, כדי לשאול אותי דבר מה. נכנסתי עמו בדברים, ושאלתיו בלשון אשכנז: וויא געהט עס איהנען - מה נשמע אצלו? האם הכל הולך כשורה? והשיבני באנחה שהמצב לא כ"כ טוב. שאלתי: מדוע? והשיבני: רבי לעבען, מיין פענזיאן איזט אין גאנצען 600 כתרים לחודש (רבינו, דמי הפנסיה שלי מסתכמים בס"ה 600 כתרים לחודש), מה אפשר לעשות בסך מועט כזה?

שאלתי מה היה מעשהו בימי נעוריו, והשיבני: "עבדתי ארבעים וחמש שנים אצל אותו האדון". ושאלתי, האם באלו מ"ה שנים לא עלהה בידו לקבץ איזה סך הגון לימי הזיקנה. השיבני: "רבי, צברתי לעצמי הון רב. אלף כתרים בלבד נתתי נדן עבור בתי יחידתי, ואת היתר הנחתי לי לימי הזיקנה, ולא רציתי לחיות מהמעות המזומנים. אלא שעשיתי שותפות עם חתני, והוא איבד את מעותיו וגם את מעותי, ונשארתי בעירום ובחוסר כל.

אמרתי לו, שנמצא לפי"ז שכל עבודתו בימי נעוריו היתה לריק וללא הועיל. על זה השיבני: "יא, רבי לעבין, באמת היה זה לריק וללא הועיל, אבער ווען השי"ת ניקס ווילל, איזט ניקס - ואולם כאשר השי"ת אינו רוצה, אז לא. עד כאן המעשה השני.

והתבוננתי בזה, שהנה, אותו זקן עם הארץ השיב אותה תשובה מה שהשיב רבן של כל ישראל מבעלזא איש אלקים, נמצא שהיתה לשניהם להבדיל השגה שווה, ואם כן למה הראשון

השו"ת היומי

לזוה כסף כדי לתרום לבית הכנסת - האם ביד המלוזה לזותר על מחצית החוב כדי לזכות במחצית המצווה?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

וחצי לך, ואקח ממך רק מחצית מהסכום. עמדתי משתומם ולא ידעתי מה לעשות. הרי כבר התחייבתי את מלוא הסכום למצוה, וגם הקדשתי את הסכום הזה לעילוי נשמת אבי מורי, ואיך אשנה את המצוה. ובכן, עם מי הדין? תשובה: שאלות מסוג זה מלמדות זכות על עם ישראל. ונראה שהדין עם הראשון שלוה את הכסף וזכה במצוה, ואין ביד המלוה לקנות ממנו את המצוה בחצי הסכום לאחר שכבר זכה במצוה. והזכות הגדולה של זיכוי הרבים תגן גם על התורם וגם על הרוצה לתרום, ועל כל עם ישראל.

שאלה: לפני זמן מה נגש אלי הגבאי בבית הכנסת והציע לי הזדמנות לזכות במצוה נפלאה ולתרום לבית המדרש ספר חשוב העוסק בעניני דיומא ונצרך ללומדים ממש בתקופה זאת. לא היה לי כסף מזומן בכיס, אבל חשתי שמא יקדמני אחר במצוה, לכן ביקשתי מחבר שילוח לי את הסכום ומיד מהרתי להעבירו לגבאי לע"נ אבי שנלב"ע בשנה זו.

כשבאתי להחזיר למלוה את הכסף וסיפרתי לו על מטרת ההלוואה, לא הסכים לקבל את כל הסכום. מה פתאום שכל המצוה תהיה שלך? גם אני מעוניין להשתתף. בא נעשה חצי לי

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

מסכת 'מועד קטן' מתנה גדולה לכל המשפחה שלך!

הצטרף ללומדי הדף היומי המתחילים מסכת 'מועד קטן'
ביום שישי פרשת בשלח י"ב שבט תשפ"ב

נא הקדישו עוד כמה דקות ללימוד 'חסד של אמת' והזכרת שמות הנשמות שלא הניחו אחריהם זש"ק.
להורדת לוח ימי ההילולא 'חסד של אמת', ולהורדת מודעות נוספות לעידוד לימוד הדף היומי: DAF.TFILOT.ORG

הצטרפו למסלולי הדף היומי של 'דרשו'
לקראת תחילת מסכת מועד קטן יום ו' י"ב שבט

"דרושות תרומות לבנין בית המקדש" - לפרטים ומידע הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

להחריבו, בכוחם לגרום גם עתה שלא ייבנה. ומוסיף שם ה'חפץ חיים', שאם כן, בוודאי מן האמת והצדק מחויבין אנו להתחזק בכל כוחנו לתקן חטא זה של לשון הרע, שבעבורו נחרב בית המקדש, כדי שנזכה לבניינו; ובוודאי שאם היתה רשות לכל אחד לתת מכספו לבנין בית המקדש, כמה רב חפצו היה בזה, והיום שאין אפשרות זו, כל מה שנצרך הוא כי ישמור פיו ולשונו ויבזה יעזור בגופו לבנין בית המקדש. וכן מובא ב'ביאורים ומוספים' בשם הגרא"ג זקס ששמע מאביו הגרמ"מ זקס חתנו של ה'חפץ חיים', ששמע מפי ה'חפץ חיים' בזה הלשון: "מי שמדבר לשון הרע, הרי מוכח שאינו מצפה ומחכה לביאת משיח צדקנו, שאם היה מצפה ומחכה איך היה מדבר לשון הרע, שזה העיקר הגדול המעכב את הגאולה, והרי אם שני דברים הסותרים זה את זה".

אין ילד שאינו מכיר את מאמר חז"ל על כך שבעוון שנאת חנם נחרב בית המקדש, וכאותו מעשה על קמצא ובר קמצא המובא בגמרא בגיטין. אולם המעיין בהקדמת ה'חפץ חיים' לספרו יראה דבר חידוש: סיבת החורבן והגלות היא עוון לשון הרע! ומוסיף רבנו במאמר מוסגר, כי אף שהגמרא נקטה שהסיבה היא 'שנאת חנם', הכוונה היא על לשון הרע גם כן, שיוצאת מצד שנאה. ב'ביאורים ומוספים' של 'דרשו' מובא על כך בשם הגרא"מ קפלן שיסוד זה אכן מבואר בדברי רש"י בגמרא שם, שהיה זה בגלל לשון הרע שקמצא הלשין על בר קמצא למלכות, ומבואר שם מכל מהלך הסוגיה שסיבת הלשון הרע הייתה השנאה. לפי זה עולה, שעוון לשון הרע הוא הגורם כל העת - גם בימינו - שלא ייבנה בית המקדש! שכן אמרו חז"ל - "כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו", ובספר 'שמירת הלשון' (ח"ב פ"ז) ביאר בטעם הדבר, שאותם העוונות שגרמו אז

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

עם מי קבע מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל חברותא?

מגילה דף לב

כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה

לפני יותר מארבעים שנה, כאשר התקיימה בירושלים ה'כנסיה הגדולה', הגיע פוסק הדור, מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, במיוחד מארצות הברית בכדי ליטול חלק במעמד. במלון בו שהה, שמע רבי משה בערב קול נעים בוקע מאחד החדרים. היה זה קול שירתו הערבה והכוספת של רבי יצחק שלמה אונגר, שהיה הוגה בתורה כדרכו בשמחה ובנעימות מיוחדת. מיד פנה אליו רבי משה וביקש לקבוע עמו חברותא לימים הקרובים... קול השירה שבה את ליבו של רבי משה. הוא מצא יהודי שלומד תורה מתוך שמחה, ערבות ומתיקות; לדידו, הרי זו הזדמנות פז להחכים ממנו. וכך למדו בחברותא במשך שבוע שלם במתיקות גדולה.

יסוד נפלא אמר מרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, לאחד מתלמידיו, דברים בהם הגדיר את מהות השירה. רבי חיים נשאל על דברי חז"ל (מגילה לב, ב): "הקורא בלא נגינה והשונה בלא זמרה, עליו הכתוב אומר 'וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם'". לכאורה, ישנם אנשים שאין להם את חוש השירה. כיצד אפוא ניתן לבוא אליהם בתביעה? השיב רבי חיים: "כשחז"ל אמרו שירה, הכוונה היא להביע רגשות של שירה". כוונת הדברים היא, שהלימוד יהיה עם חיות והנאה, 'כל עצמותי תאמרנה', זוהי מהות הנגינה ושוש השירה! אחד מתלמידיו של הגאון הצדיק רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, ראש ישיבת 'מחנה אברהם' ומגדולי צדיקי הדור, סיפר סיפור נפלא:

(אוצרותיהם אמלא)

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

האם ניתן לקרוא את המגילה בערב פורים לאחר 'פלג המנחה'?

למצוות". ואם קרא את המגילה - אפילו רק את מקצתה - קודם לכן, בזמן בין השמשות, ישוב ויקרא לאחר צאת הכוכבים, ללא ברכה. ובשעת הדחק - לדעת השולחן ערוך ניתן להקל ולקרוא אף קודם השקיעה, מ'פלג המנחה' ואילך; ויש חולקים.

וסוף זמן הקריאה, הוא בעלות השחר. והקורא לאחר עלות השחר, לא יצא ידי חובת קריאת הלילה; וראה להלן לענין קריאת היום.

[שו"ע תרפז, א, ומשנ"ב א-ג; ביאורים ומוספים דרשו, 1-4]

מצות קריאת המגילה בפורים, היא מ'דברי קבלה', כלומר, דברים שמקורם בספרי הקודש, בנביאים ובכתובים. הקריאה ביום, היא בודאי מדברי קבלה, והקריאה בלילה - יש אומרים שאף היא מדברי קבלה, ויש אומרים שהיא תקנת חכמינו ז"ל. זמן הקריאה בליל הפורים הוא מצאת הכוכבים ואילך. ולכתחילה, יש להזדרז ולקרוא בתחילת הלילה, דהיינו, מיד לאחר תפילת ערבית, וכפי שאמרו חכמים: "זריזים מקדימים

מאיזו שעה ניתן לקרוא את המגילה בבוקר יום הפורים?

בנוגע לאחר שהאירו פני המזרח, לפני הנץ החמה - באופן שלא קרא בעצמו אלא שמע את הקריאה מפי אחר, אם יצא ידי חובתו. ברם, בשעת הדחק, ניתן לכתחילה לקרוא לפני הנץ החמה, לאחר שהאירו פני המזרח.

וסוף זמן הקריאה, הוא בשקיעת החמה; ומי שלא קרא לפני השקיעה, יקרא בזמן בין השמשות, ללא ברכה, כיון שספק אם יוצא ידי חובתו בקריאה זו.

[שו"ע תרפז, א, משנ"ב ד-ו, ושעה"צ ה; ביאורים ומוספים דרשו, 6-7]

מעיקר הדין, זמן קריאת המגילה ביום הפורים, הוא מעלות השחר ואילך, אך מאחר ורוב בני האדם אינם בקיאים די הצורך להבחין בשעה המדויקת של עלות השחר, תיקנו חכמינו ז"ל שקריאת היום תהיה רק מתחילת הנץ החמה ואילך. ומי שטעה וקרא לפני הנץ החמה, לאחר שכבר 'האירו פני המזרח' - יצא ידי חובתו; אך אם קרא לפני שהאירו פני המזרח, ישוב ויקרא לאחר הנץ החמה, ללא ברכה. ויש שהסתפקו אף

איזו הלכה נלמדת מלשונו של החתם סופר בתאריך של אחת מתשובותיו?

להרבות בפעולות של שמחה, כגון אכילה ושתייה, שתיית יין, ועריכת שמחות; ויש מהם שכתב, שכל פעולה הגורמת לריבוי של שמחה, יש בה מצוה בחודש זה.

ובנוגע לשנה מעוברת - לדעת רוב הפוסקים, אין חובת השמחה אלא באדר שני. ויש שכתבו, שנהגו להרבות בשמחה אף באדר ראשון; וכך יש ללמוד מלשונו של החתם סופר בסיום אחת מתשובותיו: "א' דראש חודש אדר ראשון שמרבים בו שמחה".

[משנ"ב תרפז, ה; ביאורים ומוספים דרשו, 26]

חכמינו ז"ל אמרו: "משנכנס אדר - מרבים בשמחה"; משום שבחודש זה נעשו ניסים לישראל. ויש להרבות בשמחה במשך כל החודש, ולא עד פורים בלבד; וכלשון הכתוב במגילת אסתר: "והחדש אשר נהפך להם מגון לשמחה".

יש שכתבו, שהריבוי בשמחה שציוו עליו חכמים, פירושו - יסיר האדם מלבו כל דאגב ועצב, אך אין חובה לעשות פעולות המביאות לידי שמחה. אולם, רבים מהפוסקים כתבו שצריך אף

* י"ג באדר, הוא יום תענית אסתר. ענינה של תענית זו הוא, שבימי מרדכי ואסתר נקהלו היהודים ביום זה כדי להילחם באויביהם, וצמו והתפללו, ועל כן גם אנו צמים ביום זה, כדי לזכור שהשי"ת שומע כל אדם בעת צרתו כאשר יצום וישוב אל ה'.

* יש אומרים, שתענית אסתר אינה נחשבת לחובה מוחלטת כִּתְר תעניות הציבור, ולפיכך הקלו בה למעוברות ולמניקות יותר ממה שהקלו בשאר התעניות.

* יום תענית אסתר אינו נחשבת כיום של צער, ולכן, אף המחמירים שלא להתרחץ בתענית ציבור, רשאים להתרחץ בתענית אסתר; וכן מותר להסתפר בתענית זו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם צריך לבדוק בזכוכית מגדלת אם יש נקבים זעירים באתרוג?

אולם, חיסרון שאינו נראה לעין רגילה, וניתן להבחין בו רק בעזרת זכוכית מגדלת, אינו פוסל את האתרוג, כיון שבנוגע לדיני התורה אין להתחשב אלא בראיית העין; ולכן, אם בהתבוננות בעין בלתי מזוינת האתרוג נראה שלם, אין צורך לבדוק בזכוכית מגדלת אם יש בו נקבים זעירים.

[משנ"ב תרמת, ט; ביאורים ומוספים דרשו, 15-16]

על פי הדעה שאנו מחמירים כמותה, אתרוג שנחסר ממנו אפילו 'משהו', פסול, אף אם לא מדובר בנקב מפולש. וכתבו הפוסקים, שלדעה זו, מקור הפסול של אתרוג חסר, הוא בדרשת חכמינו ז"ל על לשון הכתוב: "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם... פְּרִי עֵץ הָדָר" - "ולקחתם, שתהא לקיחה תְּמָה", כלומר, לקיחה מושלמת; וכל חיסרון שהוא, גם אם אינו ניכר בהבטה ראשונית, אלא לאחר התבוננות, גורע משלימות הלקיחה.

הלוח היומי

י"א בשבט | רבי ישראל נח ב"ר יצחק מתתיהו ויינברג זצ"ל, ר"י אש התורה

יארצייט:

תקנ"א: רבי יהודה ב"ר אפרים נבון זצ"ל, בעל קרית מלך רב. (וי"א שנפטר בכ"א שבט) תרע"ט: רבי יהודה צבי ב"ר אורי הכהן יאלס זצ"ל, מסמבור-אוקראינה. תשס"א: רבי יוסף ב"ר שמואל דוד כהן זצ"ל, בעל ספר התשובה, דברי יוסף. תשס"ט: רבי ישראל נח ב"ר יצחק מתתיהו ויינברג זצ"ל, ר"י אש התורה.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לא רוצה תולעים באזניים...

פעם שני בחורים מתחו ביקורת על רב אחד ודיברו עליו שלא בכבוד הראוי לו, הגאון רבי אברהם גניחובסקי היה נוכח שם, והוא ניגש אליהם ואמר: "האם אתם רוצים שיצאו לי תולעים מהאזניים?" (שזהו עונשו של השומע דברי זלזול בחכמים ושותק כמבואר בב"מ דף פד:)

(אגן הסהר ח"א עמ' 286)

אם נשמע ח"ו דברי זלזול על תלמידי חכמים וגדולי ישראל, נשתדל להביע מורת רוח מהדברים ולברוח מיד מן המקום כבורח מפני האש.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il